

JURGA CIBULSKIENĖ
Lietuvos edukologijos universitetas

Mokslinių tyrimų kryptys: kognityvinė semantika, konceptualioji metafora, politinis diskursas.

ROMA JAGMINAITĖ
Valstybinis mokslinių tyrimų institutas,
Gamtos tyrimų centras

Mokslinių tyrimų kryptys: kognityvinė lingvistika, konceptualiosios metaforos teorija.

TS-LKD PARTIJOS 2008 METŲ RINKIMŲ KAMPANIJOS Į SEIMĄ KOGNITYVINĖ ANALIZĖ: KONCEPTUALIOJI *KELIONĖS* METAFORA

Cognitive Analysis of the Campaign
of the Homeland Union – Lithuanian Christian
Democrats for the Lithuanian Parliamentary
Elections of 2008: Conceptual Metaphor
of *JOURNEY*

ANOTACIJA

Straipsnyje analizuojama TS-LKD partijos 2008 m. rinkimų kampanijos į Seimą konceptualioji *KELIONĖS* metafora, taikant Jonathano Charteris-Blacko *kritinės metaforos analizės* metodą, sujungiantį *konceptualiosios metaforos teoriją* ir *kritinio diskurso analizę*. Kognityvinė analizė atskleidė, kad konservatoriai 2008 m. rinkimus konceptualizuoja kaip kelionę, tiksliau sakant, valstybės vystymasis (valstybės progresas ir (ar) regresas) metaforizuojamas kaip kelio-

ESMINIAI ŽODŽIAI: konceptualioji *KELIONĖS* metafora, metaforų kaita, Lietuvos konservatorių rinkiminis diskursas.

KEYWORDS: conceptual metaphor of *JOURNEY*, change of metaphors, electoral discourse of the Lithuanian Conservatives.

nė. TS-LKD politiniame diskurse itin dažnai akcentuojamas *kelias*, kuris yra konceptualiosios metaforos VALSTYBĖS VYSTYMASIS YRA KELIONĖ vienas iš pagrindinių konceptų kalbant apie valstybės vystymąsi kaip kelionę; be to, konservatorių diskursui taikytina KELIO vaizdo schema, implikuojanti judėjimą į priekį, konceptualiai atitinkantį būdus politiniams tikslams pasiekti. Tyrimas parodė, kad konservatorių partijos 2008 m. rinkimų diskurse KELIONĖS metafora yra viena iš vyraujančių ir labiausiai atskleistų konceptualiųjų metaforų, nes nagrinėjamame diskurse gausu kelionės kaip ištakos srities metaforinių pasakymų, konceptualiai atitinkančių valstybės vystymąsi kaip tikslo sritį.

ANNOTATION

The article analyses the conceptual metaphor of JOURNEY as apparent in the campaign of the Homeland Union – Lithuanian Christian Democrats Party (TS-LKD) for the Lithuanian Parliamentary Elections of 2008 on the basis of Jonathan Charteris-Black's *critical metaphor analysis* method bringing together *conceptual metaphor theory* and *critical discourse analysis*. The cognitive analysis revealed that the Conservatives conceptualise the elections of 2008 as a journey; to be more precise, the development of the country (country's progress and/or regress) is metaphorised as a journey. In its political discourse, TS-LKD often highlights *the road* which is one of the main concepts of the conceptual metaphor THE COUNTRY'S DEVELOPMENT IS A JOURNEY when speaking about the development of the country as a journey; what is more, the discourse of the Conservatives resorts to the scheme of the image of the ROAD implicating the movement forwards which conceptually corresponds to the methods for achieving political goals. The research revealed that the 2008 electoral discourse of the conservative party relies on the metaphor of JOURNEY as one of the dominant and mostly revealed conceptual metaphors because the discourse under analysis abounds in metaphorical expressions of a journey pertaining to the source domain that can conceptually be paralleled to the development of the country as the target domain.

1. ĮVADAS

Prieš daugiau nei tris dešimtmečius George'o Lakoffo ir Marko Johnsonso knyga „Metaforos, kuriomis mes gyvename“ (Lakoff, Johnson 1980), sukėlusį tikrą revoliuciją kalbotyroje ir pažymėjusi svarbų posūkį kognityvinės lingvistikos raidoje, šiandien vertinama kaip klasika tapusi studija, kuri įkvėpė mokslininkus tolesniems kokybiniais ir netgi kiekybiniais metaforos tyrimams. G. Lakoffas ir M. Johnsonas teigė, kad metaforos – tai ne tik poetinės vaizduotės ar retorikos raiškos priemonė, bet yra paplitusios ir kasdienėje žmogaus kalboje. Negana to, metaforos egzistuoja ne tik pačioje kalboje, bet ir žmogaus mąstyme bei veikloje. Įprasta konceptualioji sistema, suponuojanti žmogaus mąstymą ir elgseną, yra metaforinė iš prigimties. Metaforos egzistuoja kalboje, nes žmogaus mąstymo proce-

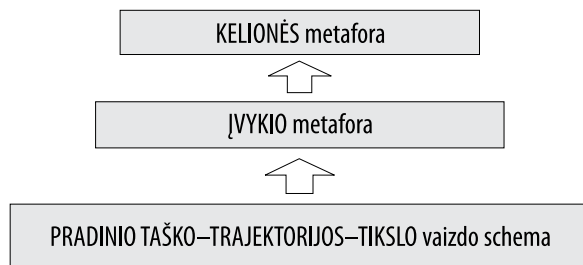
sai yra metaforiniai, kitaip tariant, konceptualioji sistema yra metaforiškai struktūruota, o metaforos suvokiamos kaip metaforiniai konceptai.

Metaforos studijos jau seniai peržengė gryniosios kalbotyros ribas ir tapo tarpdisciplininėmis. Pastarąjį dešimtmetį vis daugiau dėmesio skiriama metaforos „elgsenai“ ir iš jos išplaukiančioms implikacijoms įvairiuose diskursuose – akademiniame (Cameron 2003; Littlemore, Low 2006), ekonominiame (Charteris-Black, Ennis 2001; Charteris-Black, Musolff 2003; Skorzynska, Deignan 2006; Urbonaitė, Šeškauskienė 2007), politiniame (Lassan 1995, 2011; Charteris-Black 2004, 2005; Musolff 2004; Chilton 2004; Cibulskienė 2012), religijos (Shokr 2006; Jäkel 2002), literatūros (Semino, Short 2004; Dorst 2011), sporto (Simó 2009; Shields, Brede-meier 2011) ir kt. Negana to, multimodalinės metaforos studijos, kuriose analizuojamos ne tik lingvistinės metaforos raiškos, įgauna vis didesnę pagreitį. Metafora, reiškiamą gestais, plačiai analizuojama Alano Cienki (2008) ir Cornelijos Müller (2008) darbuose, o vaizdinė ir garsinė metafora karikatūrose (Bounegru, Forceville 2011; Swain 2012), filmuose (Rohdin 2008; Eggertsson, Forceville 2009), reklamoje (Forceville 2007), tapyboje, muzikoje (Zbikowski 2009) susilaukia vis daugiau tyrėjų dėmesio.

Minėti tyrimai rodo, kad metafora yra konceptuali iš prigimties, t. y. žmogus metaforas vartoja ne tik poetiniame ar literatūriniame diskurse, kaip tradiciškai buvo manoma, bet ir be didesnių valios pastangų vartoja kasdienėje veikloje – žmogus mąsto metaforomis ir jomis gyvena. Todėl šio tyrimo objektas plačiąja prasme yra metafora politiniame diskurse, o kalbant tiksliau – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos (TS-LKD) 2008 m. rinkimų kampanijos diskurse. Straipsnyje bandoma pažvelgti, kaip plėtojama viena iš vyraujančių šios partijos konceptualiųjų metaforų analizuojamame diskurse, t. y. *KELIONĖS* metafora, ir kaip ji yra nulemta šalies ekopolitinių ir socialinių veiksnių.

2. *KELIONĖS* METAFORA POLITINIAME DISKURSE

Kognityvinis požiūris į metaforą atskleidžia, kad tiek metaforinė kalba, tiek metaforinis mąstymas susiję su žmogaus kūno (sensomotorine) patirtimi. G. Lakoffas ir M. Johnsonas (2008) įrodinėjo, kad įkūnyti konceptai (an. *embodied concepts*) gali būti sistemingai praplėsti į abstraktesnius ir turėti tam tikrą reikšmę, struktūrą. Tai buvo pavadinta reikšmės konstravimo procesais (an. *conceptual projection*), kurie yra artimai susiję su konceptualiąja metafora. M. Johnsonas (1987) teigia, kad įkūnytas pažinimas pasireiškia kaip vaizdo suformavimas mintyse (an. *image schemas*). Tai yra elementarios vaizdo schemas: PRADINIS TAŠKAS–TRAJEKTORIJA–TIKSLAS

1 SCHEMA. Hierarchinis pirminių ir sudėtingų konceptualiųjų metaforų ryšys.

(an. *SOURCE-PATH-GOAL*), RYŠYS (an. *CONTACT*), KONTEINERIS (an. *CONTAINER*), PUSIAUSVYRA (an. *BALANCE*) ir kt., kurių kilmė siejama su žmogaus ikisąvokiniu pažinimu, t. y. išorinis pasaulis suvokiamas kūnu. Vaizdas mintyse susiformuoja iš jutiminio suvokimo. Ši *vaizdo schemų teorija* (Johnson 1987) ir *įkūnyto pažinimo tezė* (Lakoff, Johnson 1999) paaiškina konceptualiosios KELIONĖS metaforos prigimtį ir jos santykinį universalumą – vaizdo schema PRADINIS TAŠKAS–TRAJEKTORIJA–TIKSLAS sudaro minėtos metaforos pagrindą. Ši vaizdo schema parodo lokomotorinę transformaciją, t. y. mūsų turimos ekstralingvistinės žinios apie kelionę sako, kad kiekviena kelionė susideda iš pagrindinių trijų elementų: pradžios (PRADINIS TAŠKAS), judėjimo (TRAJEKTORIJA) ir kelionės tikslo (TIKSLAS). PRADINIO TAŠKO–TRAJEKTORIJOS–TIKSLO vaizdo schema tampa pagrindu hierarchiškai aukštesnei ĮVYKIO konceptualiajai metaforai, kurioje tokie įvykio aspektai kaip būsenos, priežastys, kitimai, progresas, tikslai yra suvokiami per fizinius vietas, galutinio tikslo, kliūčių, jėgos ir judėjimo konceptus (Lakoff, Johnson 1999: 179). Savo ruožtu, ĮVYKIO metafora sudaro struktūriškai sudėtingesnės KELIONĖS metaforos pagrindą. Hierarchinis šių metaforų ryšys pavaizduotas 1-oje schemeje.

Nors įvairių gyvenimo patirčių konceptualizavimas KELIONĖS metafora yra gana paplitęs įvairiose kultūrose, būtų pernelyg drąsu teigti, kad ši metafora universali. Raymondas Gibbsas (1999: 383) teigia, kad metaforos nulemtos kultūriškai. Jos yra tiek kūniškosios patirties atspindžiai, tiek istoriniai ir kultūriniai konstruktai. Šių G. Lakoffo ir M. Johnsono (1999) bei R. Gibbso (1999) teiginių pagrindu straipsnyje keliama hipotezė, kad nors politinių procesų konceptualizavimas KELIONĖS metafora sąlyginai universalus, t. y. ši konceptualioji metafora būdinga įvairiems politiniams diskursams, jos kalbinė raiška, t. y. metaforiniai pasakymai, kinta priklausomai nuo esamos ekopolitinės ir socialinės šalies padėties, partijos politinių intencijų ir turimos galios.

Vis daugiau atliktų mokslinių tyrimų rodo, kad politiniai procesai gana dažnai konceptualizuojami kaip kelionė. Jonathanas Charteris-Blackas (2005: 199) teigia, kad taip vyksta, nes kelionės yra savaime tikslingos, t. y. kelionės implikuoja supla-

nuotą progresą ir keliautojo judėjimą tam tikra trajektorija link įsivaizduoto kelionės tikslo. Būtent šis kryptingumas yra svarbus politikams, kurie nori pateikti save kaip turinčius politinį tikslą ir žinančius, kaip jį pasiekti. Politiniame diskurse metaforos suvokiamos kaip retorinė ir ideologinė priemonė politiniams tikslams pasiekti. J. Charteris-Blackas (2005) analizavo britų ir amerikiečių politinių lyderių konceptualiąsias metaforas ir jų implikacijas kartu su kitomis retorinėmis strategijomis. Jo atliktas tyrimas rodo, kad tokie politikai kaip Martinas Lutheris Kingas, Winstonas Churchillis, Billas Clintonas, Tony Blairas, Margaret Thatcher savo politines kalbas itin dažnai konstruoja ir kuria įvairius mitus per *KELIONĖS* metaforą, t. y. ši metafora yra viena iš būdingiausių politinio diskurso konceptualiųjų metaforų.

Andreas Musolffas taip pat pabrėžia *KELIONĖS* metaforos svarbą politiniame diskurse. Jis teigia, kad ji yra „viena iš pagrindinių konceptualiųjų metaforų sistemų, kuriomis mes gyvename“ (2004: 43). A. Musolffo atliktas didelės apimties analoginio argumentavimo tyrimas apie tai, kaip 10-ajame dešimtmetyje Didžioji Britanija ir Vokietija metaforiškai konceptualizuoja Europos Sąjungą, rodo, kad abi šalys skirtingai plėtoja *KELIO*–*JUDĖJIMO*–*GREIČIO* elementą, kuris yra *KELIONĖS* metaforos scenarijaus dalis. Vokietija konceptualizuoja save kaip *GREITAI JUDANTĮ KELIAUTOJĄ*, o Didžioji Britanija – kaip *LĖTAI JUDANTĮ KELIAUTOJĄ*. Tai rodo šių šalių požiūrį į Europos Sąjungą – Didžiosios Britanijos atsargų, o Vokietijos gana entuziastingą – bei integracijos į ją laipsnį ir greitį.

3. TYRIMO TIKSLAS, DUOMENYS IR METODAI

Straipsnyje aprašyto tyrimo tikslas – atskleisti, kaip konstruojamas TS-LKD partijos rinkimų kampanijos diskursas per konceptualiąją *KELIONĖS* metaforą, siekiant politinės galios – būti išrinktiems į valstybės įstatymų leidžiamąjį organą – Seimą. Tai nulėmė duomenų imtį ir duomenų rinkimo laikotarpį. Analizuojamas TS-LKD rinkimų kampanijos diskursas apima Seimo rinkimų agitacines kalbas ir rinkimų programas, kurios buvo pateiktos internetinėje partijos svetainėje (<http://www.tsajunga.lt>) ir internetiniame Vyriausiosios rinkimų komisijos puslapyje (<http://www.vrk.lt>) 2008 m. rugsėjo ir spalio mėnesiais, o tai yra oficialus rinkimų kampanijos laikotarpis. Kalbos pasirinktos atsitiktine tvarka, jų autorius siejant su lyderystės pozicija konservatorių partijoje. Autorystė priskiriama Andriui Kubiliui, Irenai Degutienei, Rasai Juknevičienei. Iš šių kalbų buvo sudarytas tekstynas, apimantis 865 115 spaudos ženklų.

Tyrimas buvo atliktas taikant J. Charteris-Blacko pasiūlytą *kritinės metaforos analizės* metodą, kuris sujungia *konceptualiosios metaforos teoriją* ir *kritinio diskurso analizę*. Šio metodo esmė – atpažinti intencijas ir ideologiją kalboje. Skiriami

trys šios analizės etapai: 1) metaforų atpažinimo, 2) metaforų interpretavimo, 3) metaforų paaiškinimo. Pirmuoju etapu buvo siekiama atpažinti metaforinius pasakymus, kurie yra iš kelionės semantinio lauko, t. y. susiję hiperonimiškai. Metaforiniams pasakymams atpažinti buvo taikomas MIPVU¹ metodas, kurio esmė tokia: 1) atidus teksto skaitymas ir suvokimas; 2) sakinio skaidymas į leksinius vienetus; 3) kiekvieno leksinio vieneto analizė, nustatant jo pagrindinę (žodyninę) ir kontekstinę reikšmes; 4) pagrindinės ir kontekstinės reikšmės sugretinimas. Jeigu kontekstinė žodžio reikšmė yra nutolusi nuo pagrindinės žodžio reikšmės, tai toks leksinis vienetas įvardijamas kaip metaforinis.

Nustatyti metaforiniai pasakymai yra kalbinis lygmuo, kuris antrajame metaforų interpretavimo etape pereina į mąstymo lygmenį – metaforiniai pasakymai siejami su konceptualiąja KELIONĖS metafora, bandant juos interpretuoti pasitelkus KELIONĖS metaforos scenarijų, kuris yra mūsų ekstralingvistinių žinių rinkinys, apimantis tokius konceptualiuosius elementus kaip *keliautoją*, *kelionės tikslą*, *kryptingą judėjimą*, *kelionės kliūtis*, *kelio ypatumus* ir t. t.

Trečiasis analizės etapas – metaforų paaiškinimas – yra retorinis persvazinis, t. y. bandoma paaiškinti, kaip metaforomis pateikiamos politinės idėjos, įsitikinimai ir kaip bandoma paveikti adresatą-rinkėją, kad jis balsuotų už tam tikrą politinę jėgą.

Šis konceptualiosios KELIONĖS metaforos plėtojimo TS-LKD rinkimų kampanijos diskurse tyrimas yra platesnio tyrimo, apimančio ir kitas konceptualiąsias metaforas, dalis. Metaforinių pasakymų skaičius rodo, kad konceptualioji KELIONĖS metafora, kartu su KARO ir PASTATO metaforomis, yra viena iš svarbiausių metaforų, kuriomis TS-LKD partija konstruoja rinkimų kampanijos diskursą.

4. KONCEPTUALIOSIOS METAFOROS VALSTYBĖS VYSTYMASIS YRA KELIONĖ ANALIZĖ

Konceptualioji KELIONĖS metafora politikų kalbose paprastai susijusi su iš anksto numatytais politikų tikslais, kurie implikuoja aiškią mintį apie ateities perspektyvą. Kelionės įvaizdis taip pat susijęs su planuojamu progresu ir su sąmoningu veikėju, kuris eis numatytu keliu savo įsivaizduojamo tikslo link. KELIONĖS metafora gali reprezentuoti politikus su jų propaguojama politika kaip kelionių vadovus ir būti sistemiskai pavartota pozityviai įvertinant politinę lyderystę ir negatyviai vertinant lyderystės trūkumą. Politikai vartoja metaforas kaip retorikos ginklą stra-

¹ *Metaphor Identification Procedure Vrije University* (Steen et. al. 2010). Šis metodas yra praplėstas ir patobulintas anksčiau pasiūlyto Praggeljaz (2007) metodo variantas.

teginiais tikslais, pavyzdžiui, savo politinei ideologijai propaguoti arba oponuoti kitų politinėms nuostatom.

Pasak Elenos Semino (2008), remiantis PRADINIO TAŠKO–TRAJEKTORIJOS–TIKSLO vaizdo schema politiniai tikslai metaforiškai konceptualizuojami kaip kelionės tikslai, būdai tikslams pasiekti kaip judėjimas į priekį, sunkumai kaip kelyje pasitaikančios kliūtys ir sėkmė arba nesėkmė kaip kelionės tikslo pasiekimas arba nepasiekimas. Anot Paulo Chiltono (2004), ši vaizdo schema gali būti siejama su sudėtingesne KELIONĖS sritimi, apimančia specifines kultūrines žinias apie keliautojus, transporto priemones, keliavimo būdus, kelionėje pasitaikančias kliūtis ir t. t.

4.1. Kelio kryptis – politiniai įsitikinimai, ateities vizija, o kelionės tikslas – politinis tikslas

Konservatoriai valstybės vystymąsi konceptualizuoja kaip kelionę: KELIONĖ (ištakos sritis) → VALSTYBĖS VYSTYMASIS (tikslas sritis), kitaip tariant, valstybė tarsi keleivis, keliaujantis raidos keliu, susiduriantis kelyje su įvairiomis kliūtimis, bandantis jas įveikti ir siekiantis tikslų toje kelionėje. Kelio kryptis glaudžiai susijusi su kelionės tikslu, nes kryptingas judėjimas yra orientuotas į tam tikro tikslo pasiekimą. Konservatorių politiniame diskurse kelionės tikslas konceptualiai atitinka valstybės siekį (kelionės tikslas → valstybės siekis), tik pastarasis yra abstraktesnis, orientuotas į platesnį kontekstą. Kaip teigia Charteris-Blackas (2005: 45), socialiniai tikslai labai dažnai suvokiami kaip kelionės tikslai. Valstybėje siekiama ekonominių ir socialinių permainų, proveržio į sėkmę, sėkmingai įveikti ekonominę ir finansinę krizę, taip pat remiamas kitų valstybių NATO narystės siekis, pavyzdžiui:

- (1) *Lietuvai reikia aiškaus ateities kelio, reikšmingų prioritetų – jie aptarti TS-LKD programoje. Reikia permainų ir drąsos jų siekti, valios įveikti gają valstybės institucijų biurokratiją ir neveiklumą.*
- (2) *Lietuva turi tvirtai remti demokratinę raidos kelią pasirinkusių valstybių, kurios siekia narystės transatlantiniame Aljanse.*

Kad konservatoriai mąsto apie valstybės vystymąsi ir jos siekius kaip apie kelionę ir jos tikslus, rodo jų rinkiminėje kalboje vartojami metaforiniai pasakymai, susiję su *keliu* ir *kryptimi*: *tiesti kelią proveržiui į sėkmę, remti demokratinę raidos kelią*. Kad pasiektų kelionės tikslus, t. y. kad įgyvendintų savo partijos politinius siekius, TS-LKD deklaruoja turintys planą (kelionės planas → politinė programa), tarsi savotišką kelionės planą, kuris padėtų pasiekti vieną iš valstybės vystymosi kaip kelionės tikslų – įveikti ekonominę krizę kaip vieną iš valstybės raidos kelyje pasitaikančių kliūčių (kliūtys kelyje → ekonominiai iššūkiai).

Konservatorių diskurse dažnai akcentuojamas reformų kelias, kuris sietinas su tam tikromis pertvarkomis valstybėje (kelias, kuriuo keliaujama → reformų politika), o tas kelias įvardijamas kaip racionalus ir susijęs su laipsnišku judėjimu į priekį – evoliucija, pavyzdžiui:

- (3) *Manome, kad tokia esminė valstybės valdymo reforma galėtų būti įgyvendinama laipsniškos evoliucinės reformos keliu.*
- (4) *Mes pasisakome už racionalesnį būdą – eiti protingų reformų keliu.*

Tiesa, konservatoriai pastebi, kad reformų kelias ne visada gali būti teisingas – kritikuodami susidariusią politinę situaciją valstybėje TS-LKD partija kalba apie klaidingų reformų kelią, priskirdami jį opozicinėms jėgoms, pavyzdžiui,

- (5) *Dabar klaidingų reformų keliu užsimota eiti dar toliau.*

TS-LKD politiniame diskurse akcentuojami ir siūlomi kiti pozityvūs keliai, siejami su raida, demokratija, ateitimi, kertiniais principais, valstybės kūrimu, inovacijomis ir kt. Visi šie rinkiminėse kalbose įvardijami valstybės vystymosi ir tobulėjimo keliai yra paremti judėjimu į priekį, pavyzdžiui:

- (6) *Kelias, kurį siūlome – tai viešosios vadybos kertinių principų diegimo kelias. Šiuo keliu jau trečią dešimtmetį nuosekliausiai eina Naujoji Zelandija, Australija, Didžioji Britanija, Kanada, JAV.*
- (7) *Lietuva tvirtai remia demokratinį raidos kelią pasirinkusių valstybių, kurios siekia partnerystės su NATO ar narystės transatlantiniame Aljanse, integracines pastangas ir perduos joms savo patirtį.*

Pateiktiems politinės kalbos pavyzdžiams gali būti pritaikyta KELIO vaizdo schema, kur judėjimas pirmyn yra vienas svarbiausių komponentų, o judėjimas į priekį konceptualiai atitiktų būdus tikslams, susijusiems su valstybės raida, pasiekti.

Pabrėžtina tai, kad konservatoriai kelią sieja ne tik su judėjimu į priekį, bet taip pat įvardija klaidingus ir netikrus kelius arba klystkelius, kurie veda į gilią krizę, degradaciją, populizmą, nusikaltimus ar skurdą, pavyzdžiui:

- (8) *Dabar lieka sakyti, deja... Lietuva yra labai tolį pažengusi gilios krizės kelyje.*
- (9) *Suvokimas svarbiausiųjų vertybių, kuriomis remiantis galima nebeklaidžioti klystkeliais.*
- (10) *[...] iš jo praktiškai atimama žmogiška teisė ateityje išvengti nusikaltimų ar skurdo keliu.*

Konservatorių vartojamas *klystkelio* konceptas įtaigiai perteikia valstybės socialinių, ekonominių ir politinių problemų rimtumą, tarsi įspėjama nepasukti netinkamais, klaidingais keliais ir nurodoma, kas laukia juos pasirinkus.

Kelio kryptis konservatorių politiniame diskurse konceptualizuojama kaip valstybės vystymosi tendencija, kuri įvardijama veiksmožodinėmis ir daiktavardinėmis konstrukcijomis su prielinksniais, žyminčiais kryptį iš – į, į priekį – atgal, nuo, prie, į.

Veiksmažodinės ir daiktavardinės konstrukcijos su prielinksniais *iš – į ir į*, pavyzdžiui, *iškopti į, pereiti iš [...] į, ryžtingas posūkis į, įžengti į* konservatorių politiniame diskurse nurodo teigiamą kryptį, kitaip tariant, valstybės vystymosi kryptis arba tendenciją, kurią žymi prielinksniai *iš – į ir į*, yra nukreipta į aukštesnį lygį, valstybės tobulėjimą ir vystymąsi, pavyzdžiui:

- (11) *Lietuvos universitetai gali iškopti į europinį lygį.*
- (12) *Sudaryti sąlygas pasirengusioms institucijoms savanoriškai pereiti iš administracinės į vadybinio valdymo sistemą.*
- (13) *Lietuva kartu su pažangiausiomis pasaulio valstybėmis turėtų kartu įžengti į naują energijos erą [...] Tokia politikos kryptis numatyta mūsų programos Energetikos skyriuje.*

Tačiau veiksmažodinės konstrukcijos su prielinksniais *iš – į ir į* konservatorių politiniame diskurse ne visada žymi teigiamą kryptį, kai kuriais atvejais minėti prielinksniai nurodo neigiamą kryptį, t. y. kritikuotiną valstybės vystymosi tendenciją, (14) arba nežinomą kryptį (15):

- (14) *[...] kai kurių politikų atviras siekis keisti valstybės kryptį iš provokarietiškos į prorusišką dar labiau verčia sunerinti.*
- (15) *[...] chaosas, tikslų neturėjimas, vieningos valdymo sistemos nebuvimas veda į niekur.*

Veiksmažodinės konstrukcijos su prielinksniais *į priekį – atgal, nuo ir prie* konservatorių politiniame diskurse taip pat žymi neigiamą valstybės vystymosi tendenciją, pavyzdžiui:

- (16) *Valstybės narkotikų kontrolės politika per pastaruosius ketverius metus, įsteigus Narkotikų kontrolės departamentą prie Vyriausybės, žengė ne į priekį, o atgal.*
- (17) *Dar kartą atkreipiu dėmesį, kad Lietuva kiekvienais metais vis tolsta nuo savo įsipareigojimų.*
- (18) *[...] yra didelė tikimybė, kad Rusija artėja prie gilios ekonominės krizės.*

Kelionės kryptis, konceptualiai atitinkanti valstybės vystymosi tendenciją, politiniame diskurse yra įvardijama tiesiogiai, t. y. vartojamas konceptas *kryptis* ir jo sinonimai – *linkmė, vaga* (kaip tinkamas veikimo būdas), pavyzdžiui:

- (19) *Apsisprendimas dėl konkrečių veiksmų artimiausiais metais atskleis, kokia kryptimi juda Lietuvos ekonomika.*
- (20) *Pirmą žingsnį šia linkme jau įvardijome – investuosime į mokytoją, padarydami mokytoją prestižine profesija.*
- (21) *[...] teorinės strategijos ir praktinis vykdomosios valdžios gyvenimas [...] labai dažnai eina visai skirtingomis vagomis.*

Tiesioginis *krypties* koncepto įvardijimas ir judėjimą žymintys veiksmažodžiai bei daiktavardžiai – *juda, pirmas žingsnis, proveržis, eina* – rodo, kad konservatoriai mąsto ir kalba apie valstybės vystymosi tendencijas kaip apie kelionės kryptis. Kelio ženklus,

konceptualiai atitinkančius politikos gaires konservatorių politiniame diskurse, iš dalies galima sieti su kelionės kryptimis, konceptualiai atitinkančias valstybės vystymosi tendencijas, nes tiek vienu, tiek ir kitu atveju nurodoma kryptis. Be to, konservatorių diskurse perkeltine reikšme pavartotos *gairės* reiškia kelrodžius arba rodykles, sietinas su konceptualiąja KELIONĖS arba KELIO metafora, pavyzdžiui,

- (22) *Kaimo daugiafunkciškumas, užsiėmimų įvairovė, regioninių ypatumų atskleidimas, žmonių kaime bendruomeniškumo skatinimas – tai yra tos gairės, į kurias mus kreipia naujoji ES kaimo politika.*

4.2. Keliautojas – Lietuva

Subjektas, esantis kelyje, kuris gali būti suvokiamas kaip keliautojas arba pakeleivis, yra Lietuva ir kitos Baltijos bei Rytų Europos šalys. Šios valstybės konservatorių diskurse konceptualiai atitinka keleivius, kurie susiduria su sunkumais, kliūtimis ir bando jas įveikti, pavyzdžiui:

- (23) *Balsuodami už TS-LKD [...] pasisakysite už veržlią, o ne trypčiojančią vietą Lietuvoje.*
 (24) *Dabar belieka sakyti, deja... Lietuva yra labai toli pažengusi gilios krizės kelyje.*
 (25) *[...] Lenkija, Estija ir Latvija pagal savo krašto apsaugos finansavimą yra mus toli pralenkę.*

Subjektų, esančių kelyje, t. y. šalių judėjimas kelyje įvardijamas skirtingai: Lietuvą konservatoriai mato ištiktą stagnacijos, pasyvią, esančią gilioje krizėje, lenkiamą pačių artimiausių kaimynų – latvių, estų, lenkų. Pasitelkdami tokią retoriką konservatoriai bando paveikti rinkėjus, sužaisti jų emocijomis, tačiau tuo pat metu agituoja balsuoti už juos, teigdami, kad pasirinkę TS-LKD partiją, rinkėjai pasisakys už veržlią, aktyvią, o ne pasyvią, „trypčiojančią vietą Lietuvoje“. Konservatoriai įtaigiai paveikia adresatą per kalbą: konstrukcija *balsuodami pasisakysite* perteikia bendrumo, solidarumo jausmą, potencialius rinkėjus bandoma įtikinti tapti valstybės vystymosi iniciatoriais, o metaforiniu pasakymu *veržli, o ne trypčiojanti vieta Lietuva* siekiama sužadinti asmenines rinkėjų ambicijas ir viltis.

4.3. Keliavimas – politiniai veiksmai ir sprendimai

Keliautojai kelionėje, tiksliau, kelyje, atlieka įvairius veiksmus: sustoja, pralenkia, susiduria su kliūtimis, pasiklysta, sugrįžta į kelią ir pan. Veiksmų diapazonas valstybės vystymosi kelyje gana platus, pavyzdžiui, judėjimą į priekį žymi metaforiniai pasakymai: *toli pralenkti, toli pažengti, привести prie, vesti į, sekti, atverti kelią*; statinę būseną žymi metaforiniai pasakymai: *trypčioti vietoje, nepasistūmėti iš vietos, išjudinti iš „mirties taško“, palikti už borto*, pavyzdžiui:

- (26) *Dauguma žmonių yra nusivylę G. Kirkilo Vyriausybės veiksmais, kurie privedė Lietuvą prie visuotinio chaoso praktiškai visose valstybės valdymo srityse.*
- (27) *Mes privalome ryžtingai atsisakyti dabartinės valdžios struktūrų beviltiško trypčiojimo vietoje steigiant kompleksinius transporto-logistikos centrus, kuris nuo 2002 metų [...] iki dabar neleido nė per žingsnį pasistūmėti iš vietos pradedant praktiškai realizuoti šiuos Lietuvos transporto sektoriui svarbius projektus.*

Kelyje atliekamus veiksmus, kurie konceptualizuojami kaip valstybės vystymasis, galima suskirstyti į tris grupes: aktyvūs veiksmai, pasyvūs veiksmai ir su iššūkiais susiję veiksmai. Pabrėžtina tai, kad iš pažiūros aktyvūs, su judėjimu pirmyn susiję veiksmai konservatorių rinkimų kalbose ne visada reiškia pozityvumą, pavyzdžiui, pasakymas

- (28) *Lietuva yra labai toli pažengusi gilios krizės kelyje*

implikuoja „pažangą“, nukreiptą į neigiamą reiškinį – ekonominę krizę. Vedimas į priekį taip pat ne visada reiškia pozityvų veiksmą, pavyzdžiui, (26) pavyzdžio metaforinis pasakymas *privedė Lietuvą prie visuotinio chaoso praktiškai visose valstybės valdymo srityse* nurodo judėjimą į priekį neigiama kryptimi, t. y. prie negatyvių visuomeninių reiškinių.

4.4. Kliūtys kelyje – valstybės ekopolitiniai sunkumai, su kuriais susiduriama

Kliūtys kelyje, kurios konservatorių politiniame diskurse konceptualiai atitinka ekonominius ir socialinius iššūkius, apima didžiąją konceptualiosios metaforos VALSTYBĖS VYSTYMASIS YRA KELIONĖ dalį ir yra viena iš KELIO vaizdo schemas sudedamųjų dalių. Kaip teigia G. Lakoffas (1993: 220), kelionėje patiriamai sunkumai yra suvokiami kaip *kliūtys*, trukdančios judėti. G. Lakoffas išskiria penkių tipų kliūtis: *kelio užkarda; kliūtys, susijusios su vietoje; našta; priešiškos jėgos; energijos šaltinio trūkumas*. Analizuojamame diskurse buvo nustatyti tokie kelyje pasitaikančių kliūčių (ne)įveikimą žymintys metaforiniai pasakymai: *pasitikti iššūkius; neįkristi į duobę, o įkritus iš jos išlipti; grimzti į; nebeklaidžioti klystkeliais; pasiklysti tarp* ir t. t. Ekonominių ir socialinių valstybės iššūkių kaip valstybės vystymosi kelyje pasitaikančių kliūčių akcentavimas ir dominavimas konservatorių politiniame diskurse rodo, kad tai vienas svarbiausių ir aktualiausių nagrinėjamo laikotarpio valstybės vystymosi aspektų, kurie mažiau ar daugiau paveikia visuomenines ir socialines grupes ir kurie tiesiogiai daro didesnę ar mažesnę įtaką valstybės vystymuisi. Galima išskirti dvi kliūčių grupes: 1) iššūkiai, kurie daugiau orientuoti į pozityvumą arba yra neutralūs, ir 2) kliūtys, kurios neigiamai veikia valstybės vystymąsi. Daugeliu atvejų valstybės vystymosi kelyje pasitaikančios kliūtys tiesiogiai įvardijamos kaip iššūkiai, pavyzdžiui:

(29) Tačiau turime matyti ir suvokti visus ilgalaikius iššūkius, nueinančius žymiai toliau nei vien tik paliaubų sutartis.

(30) Globalizacijos iššūkiai verčia Baltijos jūros regiono bendradarbiavimo erdvėje pasukti nuo sektorinės prie multisektorinės kooperacijos.

(31) pavyzdyje deklaruojama, kad *Lietuvos laukia didžiuliai iššūkiai tiek viduje, tiek išorėje*, kurie verčia suklusti ir susimąstyti, kita mintis – tai paslėpta politinė agitacija balsuoti už TS-LKD partiją, kuri minėtus iššūkius pažada įveikti.

(31) *Taigi Lietuvos laukia didžiuliai iššūkiai tiek viduje, tiek ir išorėje. Gera būtų, kad bent po rinkimų turėtume tokią valdžią, kuri tokius iššūkius gali ir geba pasitikti bei spręsti.*

Deklaruojama idėja, kad konservatoriai pajėgūs pasitikti ir įveikti didžiulius iššūkius, iš pradžių gali suteikti vilčių, tačiau, kita vertus, perdėtas politinių ambicijų deklaravimas verčia suabejoti jų realiu įgyvendinimu. Be to, tokių būdvardžių kaip *didžiuliai, ilgalaikiai* ir daiktavardžio *globalizacijos* vartojimas būdingas paslėptam politiniam patosui, t. y. netiesiogiai bandoma įteigti, kad gebama pasitikti didelių, ilgalaikių, globalių iššūkių, tačiau kartu galbūt turima omenyje, kad tokių iššūkių įgyvendinimas reikalauja daug pastangų, laiko, kompetencijos ir tinkamai besiklostančių politinių, ekonominių ir socialinių aplinkybių.

Kliūčių, kurios daro neigiamą įtaką valstybės vystymuisi, konservatoriai regi išties nemažai ir įvairių. Tokios kliūtys kaip *socialinės ir ekonominės prarajos, gili ekonominė duobė, nusikaltimų prieš žmogiškumą ir visuomenę liūnas, aklavietė* gali būti siejamos su KELIO vaizdo schema, paremta sensomotorine patirtimi, t. y. socialines ir ekonomines valstybės problemas konservatoriai metaforiškai suvokia kaip prarają, duobę, liūną, aklavietę, pavyzdžiui:

(32) *Jei taip bus ir toliau, ateityje gali išryškėti nemažos socialinės bei ekonominės prarajos.*

(33) *Mūsų partijos programoje mes atsakome į klausimus kaip neįkristi į gilią ekonominę duobę, kaip įkristus, iš jos išlipti ir kaip nelikti Europos atsilikėliais.*

(34) *Paradoksalu, kad kuo daugiau ir karščiau (tiesa – tik žodžiais) kovojame prieš blogybes, tuo giliau grimztame į nusikaltimų prieš žmogiškumą ir visuomenę liūną.*

(35) *Daugelį metų kova su korupcija strigo dėl subjektyvių priežasčių ir politinės valdžios neprincipingumo, aklavietę priėjusios teisinės sąmonės.*

Be to, *praraja, duobė, liūnas* – tai kelionėje pasitaikančios kliūtys, implikuojančios kryptį žemyn, t. y. prasmengama į prarają, įkrentama į duobę, grimztama į liūną. Šios orientacinės metaforos sietinos su neigiamais valstybės vystymosi etapais. *Liūnas* implikuoja klampią vietą – pelkę, kurioje grimztama, klimpstama, iš kurios sunku išlipti. Konservatorių pavartota *liūno* metafora įtaigiai perteikia nusikaltimų prieš žmogiškumą pavojų. *Aklavietės* metafora įprasmina padėtį be išeities.

(36), (37) ir (38) pavyzdžiuose pasakymai *cikliniai nuosmukiai ir biurokratinės kliūtys, gajį valstybės institucijų biurokratija ir neveiklumas, visuotinis chaosas* – tai

valstybės vystymosi kliūtys arba iššūkiai, kurie taip pat suvokiami kaip kelionėje pasitaikančios kliūtys. Remiantis judėjimą reiškiančiais veiksmažodžiais ir su kelione susijusiais daiktavardžiais *privedė prie, paskatinti perėjimą į, reikia aiškaus kelio, kaip įveikti*, galima teigti, kad šios kliūtys sietinos su valstybės vystymosi iššūkiais.

- (36) *Dauguma žmonių yra nusivylę G. Kirkilo Vyriausybės veiksmais, kurie privedė Lietuvą prie visuotinio chaoso praktiškai visose valstybės valdymo srityse.*
- (37) *Užsienio konkurencija statybos šakoje, cikliniai nuosmukiai ir biurokratinės kliūtys bei politikos klaidos gali paskatinti dalies statybos verslininkų perėjimą į kitas verslo šakas, kuriose kapitalo apyvarta greitesnė.*
- (38) *Lietuvai reikia aiškaus ateities kelio, reikšmingų prioritetų – jie aptarti TS-LKD prognoje. Reikia permainų ir drąsos jų siekti, valios įveikti gają valstybės institucijų biurokratiją ir neveiklumą.*

4.5. Keliavimo būdas – šalies valdymo strategija

Keliavimo būdas konservatorių politiniame diskurse konceptualiai atitinka valstybės valdymo būdą, t. y. pasirenkamas būdas, kaip valdyti valstybę: ar valstybės vystymosi keliu eiti lėtai, ar sparčiai, lenktyniauti ar nuosekliai eiti, drąsiai žengti permainų keliu ar žengti pirmus nedrąsius žingsnius ir pan. Konservatorių politiniame diskurse rasta įvairių keliavimo kaip valstybės valdymo būdų, kuriuos galima suskirstyti į keturias grupes pagal keliavimo intensyvumą:

Judėjimas, kuris intensyvumo skalėje yra pats silpniausias, yra siejamas su Lietuvos ekonomika, mokslu, verslu, inovacijų politika, kūrybinėmis industrijomis:

- (39) *Apsisprendimas dėl konkrečių veiksmų artimiausiais metais atskleis, kokia kryptimi juda Lietuvos ekonomika.*
- (40) *[...] matymo, kur link turi judėti Lietuvos mokslas, nėra.*
- (41) *Kūrybinių industrijų judėjimas gali suvaidinti ypač svarbų vaidmenį regionų plėtroje ir regionų atskirties mažinime.*

Visi šie ekonominiai, visuomeniniai ir politiniai reiškiniai valstybėje rutuliojasi lėtai, chaotiškai, pamažu, o ši valstybės raida konservatorių politiniame diskurse nusakoma veiksmažodžiais ir jų formomis su žodžiu *kryptimi* ir prielinksniu *link – kokia kryptimi juda, kur link turi judėti*; abstrakčiuoju daiktavardžiu – *judėjimas*.

Žengimas yra konkreti judėjimo raiška, o pats konceptas *žengti* reiškia *kelti koją į priekį einant* ir gana dažnai kolokuoja su žodžiu *žingsnis – žengti žingsnį*. Žengimas sietinas su permainomis, inovacijų politika ir verslu, finansais, švietimo sistema, kultūra, sveikatos apsauga, pavyzdžiui:

(42) [...] *Lietuvoje žengti šių permainų keliu.*

(43) *Mes jau pradėjome kartu – žengėme pirmąjį žingsnį į viltingas permainas. Nesustokime pusiaukelėje. Būdami vieningi ir drąsūs mes įveiksime visus sunkumus.*

(44) [...] *NT mokesčio įvedimas būtų racionalus žingsnis.*

Konservatorių politiniame diskurse gana dažna *žingsnio* arba *žingsnių* metafora, implikuojanti kokio nors veiksmo ar darbo pradžią, iniciatyvumą, ryžtingumą. *Žingsnio* ar *žingsnių* konceptai vartojami kartu su kelintiniu skaitvardžiu *pirmas(is)* / *pirmučiausias* / *pirmieji* ir būdvardžiais *skubūs*, *kryptingi*, *racionalus* ir žymi teigiamą (kryptingą, racionalų) postūmį valstybės vystymosi kelyje, o *pirmasis žingsnis* / *pirmieji žingsniai* yra ypač dažna kolokacija tiek politiniame diskurse, tiek ir apskritai realioje vartosenoje.

Ėjimas yra vienas intensyvesnių ir kryptingesnių keliavimo būdų, nes einant įveikiamas didesnis atstumas ir greičiau pasiekiamas keliavimo tikslas. *Ėjimas* siejamas su rinkimais, ekonomikos krize, reformomis, demokratija, pavyzdžiui:

(45) *TS-LKD į šiuos rinkimus eina siūlydama rimtus ir atsakingus sprendimus. TS-LKD turi planą kaip išeiti iš šiandieninės krizės.*

(46) *Demokratijos patirtį turinčiose valstybėse buvo nueitas ilgas kelias, kol buvo surasti efektyvūs kontrolės mechanizmai.*

(47) *Mes pasisakome už racionalesnį būdą – eiti protingų reformų keliu.*

Ėjimas, kuris konservatorių politiniame diskurse įvardijamas veiksmožiais ir jų formomis *eina*, *eiti*, *išeiti*, *nueitas*, dažniausiai vartojamas keliavimo būdas, kai kalbama apie rinkimus, į kuriuos TS-LKD partija eina intensyviai, kryptingai, tikslingai. Be to, konservatoriai eina į rinkimus su papildomomis priemonėmis (planu, programa, siūlomais sprendimais), kurios tarsi ir turėtų garantuoti kryptingesnį ir tikslingesnį keliavimo kaip valstybės valdymo būdą.

Lenktyniavimas, kuris siejamas su pranašumo siekimu, yra intensyviausias ir kartu menkiausiai akcentuojamas keliavimo būdas TS-LKD partijos politiniame diskurse, pavyzdžiui:

(48) [...] *partijų bei politikų priederme laikytinas noras lenktyniauti tų pažadų dalybose.*

(49) *Tada teks lenktyniauti ir su trečiosiomis šalimis.*

Konceptualioji KELIONĖS metafora, lyginant su kitomis konservatorių diskurso metaforomis, turi didžiausią konceptualiųjų atitikmenų skaičių, kuris rodo, kad TS-LKD partija savo kalbose remiasi įvairiais su KELIONĖS metaforos aspektais, o gausus metaforinių pasakymų, suponuojančių KELIONĖS metaforą, vartojimas rodo, kad konservatoriai valstybę mato keliaujančią raidos keliu, klumpančią, bandančią atsitiesti ir įveikti kelyje pasitaikančias kliūtis.

5. IŠVADOS

Konceptualioji KELIONĖS metafora (VALSTYBĖS VYSTYMASIS YRA KELIONĖ) TS-LKD politiniame 2008 m. rinkimų diskurse atsiskleidžia per tris lingvistines ir mentalines plotmes – kalbą, mąstymą ir retoriką, kurios tarpusavyje glaudžiai susijusios ir persipynusios. Visi trys segmentai padeda sukonstruoti įtaigų ir paveikų politinį diskursą, kuris per lingvistinį, perceptinį ir retorinį lygmenis paveikia adresato jausmus ir mintis, skatina priimti vienokius ar kitokius sprendimus.

Konceptualioji KELIONĖS metafora konservatorių politinę ideologiją ir pažiūras padeda atskleisti per kalbą arba lingvistinį lygmenį, t. y. per metaforinius pasakymus, kurie suponuoja TS-LKD 2008 m. rinkimų diskursui būdingą konceptualiąją metaforą VALSTYBĖS VYSTYMASIS YRA KELIONĖ ir kurie padeda atskleisti politines pažiūras ir idėjas. TS-LKD diskursui būdingais metaforiniais pasakymais *žengti permainų keliu, eiti protingų reformų keliu* akcentuojamos galimos permainos valstybėje, o metaforiškas KELIO įvaizdis tarsi simbolizuoja ieškojimą, racionalių sprendimų ir naujų galimybių paieškas. *Klystkelio* konceptas (*nebeklaidžioti klystkeliais; tuščių pažadų ir populizmo klystkeliai*) implikuoja valstybės socialinių, ekonominių ir politinių problemų rimtumą ir galimas jų pasekmes.

Konceptualioji KELIONĖS metafora padeda atskleisti TS-LKD pažiūras per mąstymą, t. y. konceptualiuosius atitikmenis, kuriuos apima ištakų ir tikslo sritys, ir metaforiniai pasakymai padeda suvokti konceptualiąsias metaforas per perceptinį lygmenį. Politikai, mąstydami apie politiką ar valstybę kaip apie kelionę, vartoja leksiką, būdingą kelionės semantiniam laukui. Konservatoriai, mąstydami apie valstybės vystymąsi kaip apie kelionę, vartoja kelionės konceptui būdingą leksiką: ištakų sferai (KELIONĖ) priskiriamas kelionės tikslas konceptualiai atitinka valstybės siekį tikslo sferoje (VALSTYBĖS VYSTYMASIS), subjektas, esantis kelyje, atitinka valstybę, kelias, kuriuo keliaujama, atitinka valstybės permainų ir reformų politiką, veiksmai, atliekami kelyje, atitinka valstybės raidą, kelio kryptis atitinka valstybės raidos tendenciją, kelio ženklai atitinka politines gaires, kliūtys kelyje – ekonominius, socialinius iššūkius ir t. t.

Konceptualioji KELIONĖS metafora konservatorių ideologiją padeda atskleisti per retoriką, t. y. poveikio ir manipuliacijos galią. Metaforinis pasakymas *Pasisakykite už veržlių, o ne trypčiojančių vietoje Lietuvą* tarsi apibendrina retorinį tikslą – paveikti rinkėjų mintis, manipuliuoti jų jausmais ir emocijomis bei sužadinti jų asmenines ambicijas ir viltis tam, kad jie balsuotų už TS-LKD partiją rinkimuose į Seimą.

LITERATŪRA

- Bounegru Liliana, Forceville Charles 2011: Metaphors in editorial cartoons presenting the global economic crisis. – *Visual Communication*, 209–229.
- Cameron Lynne 2003: *Metaphor in Educational Discourse*. London: Continuum.
- Cibulskienė Jurga 2012: The development of the JOURNEY metaphor in political discourse. Time-specific changes. – *Metaphor and the Social World* 2(2), 131–153.
- Cienki Alan 2008: Why study metaphor and gesture? – *Metaphor and Gesture*, ed. by Alan Cienki and Cornelia Müller. Amsterdam: John Benjamins, 5–25.
- Charteris-Black Jonathan 2005: *Politicians and Rhetoric. The Persuasive Power of Metaphor*. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black Jonathan, Ennis Timothy 2001: A comparative study of metaphor in Spanish and English financial reporting. – *English for Specific Purposes* 20, 249–266.
- Charteris-Black Jonathan, Musolff Andreas 2003: ‘Battered hero’ or ‘innocent victim’? A comparative study of metaphors for euro trading in British and German financial reporting. – *English for Specific Purposes* 23, 153–176.
- Chilton Paul 2004: *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. London: Routledge.
- Dorst Aletta 2011: *Metaphor in Fiction: Language, Thought and Communication*. Oisterwijk: Uitgeverij BOXPress.
- Eggertsson Gunnar Theodór, Forceville Charles 2009: Multimodal expression of the HUMAN VICTIM IS ANIMAL metaphor in horror films. – *Multimodal Metaphor*, ed. by Charles Forceville and Eduardo Urios-Aparisi. Berlin: Mouton de Gruyter, 429–449.
- Forceville Charles 2007: Multimodal metaphor in ten Dutch TV commercials. – *The Public Journal of Semiotics* 1, 19–51. Prieiga internete: <http://semioticsonline.org>
- Gibbs Raymond W. 1999: Taking metaphor out of our heads and putting it in the cultural world. – *Metaphor in Cognitive Linguistics*, ed. by Raymond W. Gibbs and Gerard J. Steen. Amsterdam: John Benjamins, 145–165.
- Jäkel Olaf 2002: Hypotheses revisited: the cognitive theory of metaphor applied to religious texts”. – *metaphorik.de* 2, 20–42.
- Johnson Mark 1987: *The Body in the Mind: The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff George 1993: The contemporary theory of metaphor. – *Metaphor and Thought*, ed. by Andrew Ortony. Cambridge: CUP, 202–251.
- Lakoff George, Johnson Mark 1980: *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.

Lakoff George, Johnson Mark 1999: *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books.

Lassan 1995 – Лассан Элеонора 1995: *Дискурс власти и инаккомыслия в СССР: когнитивно-риторический анализ*. Vilnius: Vilniaus universitetas.

Lassan 2011 – Лассан Элеонора 2011: *Лингвистика ставит диагноз....* Vilnius: Vilniaus universitetas.

Littlemore Jeannette, Low Graham 2006: *Figurative Thinking and Foreign Language Learning*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Müller Cornelia 2008: What gestures reveal about the nature of metaphor? – *Metaphor and Gesture*, ed. by Alan Cienki and Cornelia Müller. Amsterdam: John Benjamins, 219–245.

Musolff Andreas 2004: *Metaphor in Political Discourse: Analogical Reasoning in Debates about Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Pragglejaz 2007: A method for identifying metaphorically used words in discourse. *Metaphor and Symbol* 22(1), 1–39.

Rohdin Mat 2008: Multimodal metaphor in classical film theory from the 1920s to 1950s. – *Multimodal Metaphor*, ed. by Charles Forceville and Eduardo Urios-Aparisi. Berlin: Mouton de Gruyter, 403–428.

Semino Elena 2008: *Metaphor in Discourse*. Cambridge: Cambridge University Press.

Semino Elena, Short Mick 2004: *Corpus Stylistics: Speech, Writing and Thought Presentation in a Corpus of English Writing*. London: Routledge.

Shields David, Bredemeier Brenda 2011: Contest, competition and metaphor. – *Journal of the Philosophy of Sport* 38, 27–38.

Shokr Mohamed 2006: The metaphorical concept “Life is a Journey” in the Qur’an. – *metaphorik.de* 10, 94–132.

Simó Judit 2009: Chess metaphors in American English and Hungarian. – *Metaphor and Symbol* 24, 42–59.

Skorczynska Hanna, Deignan Alice 2006: Readership and purpose in the choice of economics metaphors. – *Metaphor and Symbol* 2(12), 87–104.

Steen Gerard J., Dorst Aletta G., Herrmann Berenike J., Kaal Anna A., Krennmayr Tina, Pasma Trintje 2010: *A Method for Linguistic Metaphor Identification*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.

Swain Elisabeth 2012: Analysing evaluation in political cartoons. – *Discourse, Context and Media* 1, 82–94.

Urbonaitė Justina, Šeškauskienė Inesa 2007: HEALTH metaphor in political and economic discourse: a cross-linguistic analysis. – *Studies about languages* 11, 98–74.

Zbikowski M. Lawrence 2009: Music, language, and multimodal metaphor. – *Multimodal Metaphor*, ed. by Charles Forceville and Eduardo Urios-Aparisi. Berlin: Mouton de Gruyter, 359–381.

Cognitive Analysis of the Campaign of the Homeland Union – Lithuanian Christian Democrats for the Lithuanian Parliamentary Elections of 2008: Conceptual Metaphor of *JOURNEY*

SUMMARY

The paper focuses on the conceptual *JOURNEY* metaphor of the Lithuanian Conservative Party in the 2008 election campaign. The aim of the study is to analyse how the *JOURNEY* metaphor reveals political ideology via language (metaphorical expressions), thought (conceptual metaphor) and rhetoric (power of rhetorical impact and manipulation). The research is carried out within the Critical Metaphor Analysis framework, which blends the Conceptual Metaphor Theory and Critical Discourse Analysis, suggested by Charteris-Black (2005). The cognitive analysis showed that Lithuanian Conservative Party tends to conceptualize 2008 General elections as a journey, or to be more exact, the development of the country (its progress or regress) is comprehended through the *JOURNEY* metaphor. In terms of conceptual correspondences, the *path* is the most recurrent element which acquires metaphorical importance. Moreover, the *PATH* image schema which underlies the conceptual metaphor of *JOURNEY* implies the *direction and movement forward* as conceptually corresponding the ways to achieve particular political goals. The findings indicated that the *JOURNEY* metaphor is one of the most elaborate metaphors in terms of scenario development in the Conservative discourse and this metaphor allows us to decode political ideas that politicians try to highlight or hide. Moreover, it has to be admitted that metaphorical expressions of the *JOURNEY* metaphor have a rhetorical function to persuade the electorate to vote for them.

Įteikta 2014 m. kovo 19 d.

JURGA CIBULSKIENĖ
Lietuvos edukologijos universitetas
Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius, Lietuva
jurga.cibulskiene@leu.lt

ROMA JAGMINAITĖ
Gamtos tyrimų centras
Akademijos g. 2, LT-08412 Vilnius, Lietuva
roma.jagminaite@gmail.com